

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

ПРИВІТ ЛИСТОНОШІ

(Ілюстрація Юрія Козака)

Чи надворі соняшна погода,
Чи сльота, чи вітер, чи пороша —
Все до нас усміхнений приходить
В сірім однострої листоноша.

Діти дуже люблять листоношу —
Хай він буде все здоровий-душій! —
Він „Веселку“ з пошти їм приносить
І поліси з нашого Союзу.

Гей, привіт вам, пане листоноше,
Від Марусі, Петрика й Галини —
Приносьте їм все вістки хороші
І листи від тітки з України!

Сльота — тривалий дрібний дощ; пороша — перший сніг, сніжок, тут: узагалі снігопад; однострій — уніформа; поліса — грамота, документ-свідчення про те, що хтось забезпечений у забезпеченні товаристві (тут: в Українським Народнім Союзі) від різних небажаних випадків.

ЩО ПИШУТЬ ПРО „ВЕСЕЛКУ“ ІНШІ?

У журналі „Самопоміч“ в Нью Йорку „Наш Світ“ (ч. 3 за червень 1973) Ольга Соневицька у статті „Під кінець шкільного року“ пише: „Задзвонив дзвінок при дверях. Прийшла нова пошта. Між листами й газетами виглядає „Веселка“, така радісна, як та веселка, що з’являється на небі по дощі. Журналик усміхається до дітей, ніби каже: „Візьміть мене й прочитайте“. Бабуся переглянула пошту й узялася за „Веселку“.

Який чудовий журналик! Видає його „Свобода“ вже 20-ий рік. Скільки тут кольорових образків! Недарма діти так люблять його читати. Редактори — Володимир Барагура й Роман Зава-

дович багато праці докладають, щоб був він ще кращий і цікавіший. А скільки там працює поетів, письменників, мистців-малярів, музик! Кількість авторів доходить до 30, ілюстраторів 15. Щороку нова обкладинка іншого маляра. Багато дітей дописують до „Веселки“.

Бабуся з гордістю перелистковує журнал. Тільки треба написати до „Свободи“, щоб прислали одне число, і зараз батьки побачать, як дитина втішиться таким дарунком. Бабуся бачить по своїх унуках: лише прийде на хвилину, а вже найменший приносить журналик: „Бабусю, почитай мені, бо я ще не вмію!“

І ЦАРЕВІ ТРЕБА ВМІТИ НА ХЛІБ ЗАРОБИТИ

(Закінчення)

У розкішнім царським замку
Від самісінького ранку
Почалась гучна гостина:
Грають кобзи, ллються вина,
В'ється спів, мов птах.

Всім на лицьох усміх грає,
Лиш цареві жаль стискає
Серце пишне, серце горде...
Гнів, зневага і погорда
Іскряться в очах.

Думав цар: „О, хлопче, хлопче!
Біль мене за душу смокче!
Тільки здумати-згадати:
Цар за свата буде мати
Зайду-чабана!..

Де ж вся честь і гордість давня?
О, навіщо згоду дав я?!
Та тепер вже що робити?
Треба долі покоритись,
Хоч і зла вона!”

Повний гнівної розпуки,
Цар до болю тисне руки,
На гостей вже не зважає
І не чує, як лунають
Співи голосні.

А музика ніжно ллється,
Мов струмок весняний в'ється,
Вітерцем в степу гуляє,
А тим часом прибувають
З церкви молоді.

На порозі, як годиться,
Цар зустрів їх і цариця,
А тоді пішли в палати,
І чабан, вже в пишних шатах,
Йшов за ними велід...

Але все ще оком гнівним
Цар дивився на царівну,
Та чим довше приглядався,
Гнів його кудись дівався,
Танув, наче лід...

Бачить цар розкішні коси,
Постать ніжну, личко гоже,
Вії довгі, очі сині,
Милі, ніжні, мов дитини,
Ясні, мов блакить.

Думас: „Не лиш царенко,
Але й я й цариця-ненька
Цю дитину люблю, милу,
Наче квітоньку вродливу,
Будемо любити...”

**

Як за стіл весільний сіли
І в палатах забриніли
Звуки лагідної пісні,
Кришталево-чисті, ніжні,
Мов привіт весни —

Цар-чабан тоді підвівся,
Усміхнувся, уклонився
І промовив: „Царю, свате!
Час тобі вже правду знати,
Хто і звідки ми!”

І правдивим, простим словом
Розповів тоді спроквола
Все, що сталося із ними,
Як вони одної днини
На човні малім —

В море вицпили широке:
„Вже пройшли чотири роки,
Як прибій на берег кинув
Наш човен, немов лущину,
У краю твоїм...”

І вкінці сказав він тихо:
„Сам отак зазнавши лиха,
Твого сина хтів повчити,
Що й цареві треба вміти
Хліба заробить!”

Доказав слова ці прості...
 А цариця, цар і гості
 Славу радісно гукали,
 Тричі келехи сповняли
 Й спорожняли вмить.

**
 *

Десять днів музики грали,
 Десять днів пісні лунали
 В пишних замкових палатах,
 А тоді вже виряджались
 Став наш цар у путь.

Корабель пливе по морю...
 Світить місяць, сяють зорі,
 Цар про край свій рідний мріє,
 Тихий вітер злегка віє,
 Ніжно хвилі б'ють...

А царівна і царенко,
 Батько-цар, цариця-ненька
 З берега його прощали,
 І у кожного блищали
 Сльози на очах...

**
 *

Так скінчилася щасливо
 Ця пригода зла-немила!
 Хай же вічна радість сяє,

Хай же місяць жаль не має
 В люблячих серцях!

(Кінець)

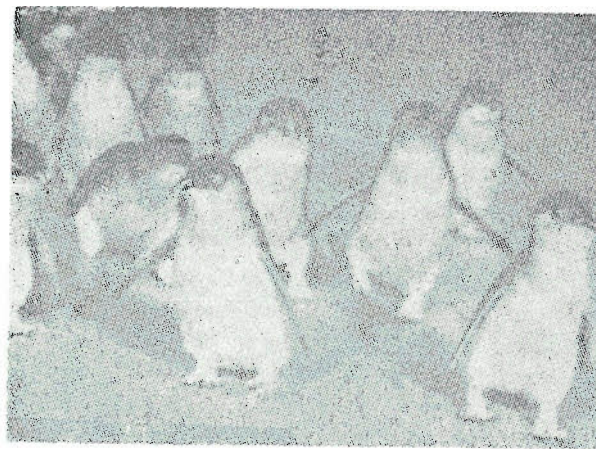
Пояснення-словничок: кобза — старовинний музичний інструмент; смоктати — ссати (to suck); молоді — тут: newly married couple; струмочок — потічок (brook, stream); спроквола — поволі; прибій — хвилі моря, що б'ють об берег (surf).

ЯК ПІНГВІН ЛІТАЄ

Часто ми кажемо: „літає, як птах”. А треба сказати, що птахи літають по-різному — котрі швидко, як от щури, ластівки, а котрі й поволі — як ворони, журавлі. А такі великі птахи, як африканський струсь, американський нанду, австралійські ему і казуар, новозеландські ківі-ківі й моа та мешканець Антарктики пінгвін, зовсім не можуть підніматися на свої крила, бо вони недорозвинені, замалі для них.

Правда, пінгвін таки „літає”, але тільки під водою, коли він вживає свої вузькі і короткі крила для веслування. Коли ж йому доводиться пливати на поверхні води, він веслує, як і всяка водоплавна птиця, своїми лапами. „Літає” під водою пінгвін так швидко, що може наздогнати й перегнати пароплав.

М. Д.

Пояснення-словничок: струсь — ostrich; казуар — cassowary; підніматися на крила — злетіти (to fly);

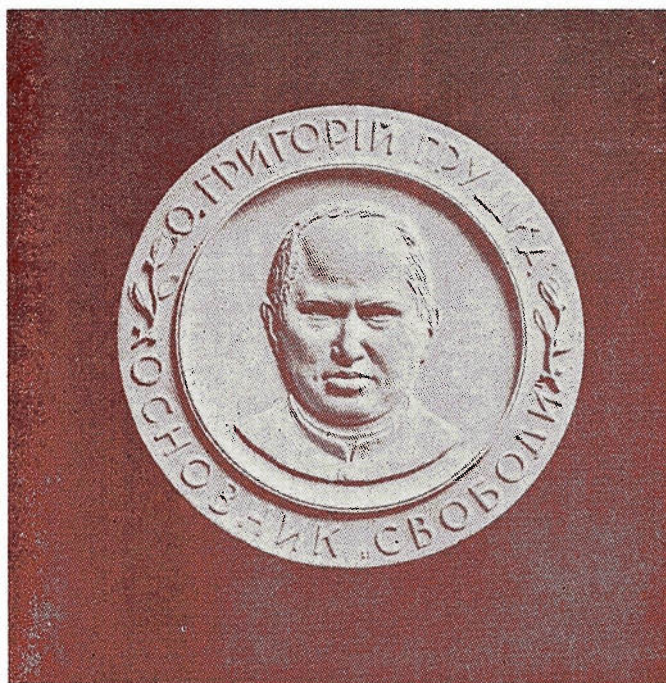
щур — тут рід птаха (martlet, sand-martin); пінгвін — penguin; веслування — rowing; водоплавний — waterfowl.

ПРО МАМУ „СВОБОДУ” ТА ЇЇ ДОНЮ „ВЕСЕЛКУ”

Кожна мати любить свою дитину, піклується нею та дбає, щоб їй жилося якнайкраще. Добра дитина віддячується своїй матері любов'ю, пошаною, послухом і старається в усьому їй годити. Але не про звичайну маму й не про звичайну людську дитину будемо тут говорити. Маємо на думці іншу маму — „Свободу”, українську щоденну газету, що цього року відзначає 80-ліття своїх уродин, та „Веселку”, журнал для дітей. Як самі знаємо, „Веселці”, цій доні „Свободи”, вже пішло на 20-ий рік життя.

Почнемо свою розповідь від згадки про часи приблизно коло ста років тому. Люди в Україні, дізнавшись, що в Північній Америці можна краще жити й більше заробити, ніж удома, почали прибувати до Америки. В Україні жилося гірше тому, що вона була тоді під пануванням чужинців — Австрійської імперії та Росії. Заробивши трохи грошей, верталися наші люди на рідні землі, купували поле, будували нові хати й поліпшували свої господарства. Однак були й такі — головно по I-ій всесвітній війні — що залишилися жити в З'єднаних Штатах Америки і в Канаді. Вони не забували свого українського походження, тож почали будувати церкви та засновувати громадські товариства. Але чи можна обійтися без своєї рідної газети? Ніяк не можна! І ось 15 вересня 1893 р. появилася у З'єднаних Штатах Америки (ЗСА) перша українська газета під назвою „Свобода”. Засновником і першим її редактором був о. Григорій Грушка. Від того часу й донині „Свобода” приходить до українських домів і приносить свіжі вістки про події в світі та серед українського народу, а також цінні статті про важливі справи нашого народу тут, на поселеннях, і там, у поневоленій Україні. „Свобода” — це всеукраїнська газета, видавана Українським Народним Союзом.

Але „Свобода” — це часопис для старших, дорослих людей. Діти потребують своєї власної газетки! Після 2-ої всесвітньої війни прибуло до ЗСА й Канади багато українських людей з дітьми. По всіх більших містах засновано для них школи українознавства, „рідні школи”. Коли ті школи заповнились українською дитворою, з'явилася konieczність видавати для неї український журнал як додаток до шкільних читанок. Тоді знайшлися добрі люди, які почали при „Свободі” видавати „Веселку”, журнал для дітей. „Веселка” почала виходити у вересні 1954 року. Сталося це, коли головою УНСоюзу був Дмитро Галичин, голов-

Основник і перший редактор „Свободи”
о. Григорій Грушка

ним редактором „Свободи” Лука Мишуга, а його заступником теперішній редактор Антін Драган. Редакторами „Веселки” є Володимир Барагура й Роман Завадович. Пильні й свідомі українські діти добре знають кольорову, ілюстровану „Веселку”, яка приносить їм багато радості та приємних хвилин. У „Веселці” все знайдуть щось корисне й цікаве для себе і старші, і молодші діти, навіть такі, що ще не навчилися читати, бо мама, тато, тіточка, бабуся або хтось інший з родини голосно читають їм казки, оповідання й вірші. А чи є в світі діти, які б не слухали залюбки цікавих казок та оповідань?

Тут нам треба згадати і про того, хто видає й дбає про щоденник „Свободу” і про місячник „Веселку”. Це Український Народний Союз, найбільша наша організація в Америці. Вона приносить українцям в Америці велику поміч. У ній наші люди можуть забезпечуватися на ціле життя та від різних можливих прикрих випадків, що, буває, несподівано трапляються.

Жадна людина не знає, що її чекає завтра, за тиждень, за рік чи пізніше; не знає, як довго вона буде здорова і як довго зможе працювати та заробляти гроші на прожиток для себе і своєї родини. Тому й забезпечується: щомісяця платить до Українського Народного Союзу (УНС) не-

ликі грошові внески, з яких згодом назбирається значна сума грошей. Оце і є забезпечення. Якщо б хтось, не дай Боже, помер раніше, то його родина одержує повну суму забезпечення. Багато розумних батьків забезпечує теж своїх дітей, які по закінченні середньої школи одержують гроші на науку в коледжах та університетах.

Український Народний Союз приміщується в місті Джерзі Ситі, в стейті Нью Джерзі. Цього року він перенесе свої біора до нового власного будинку, який закінчують будувати. Цей будинок має 15 поверхів і є одним із найвищих будинків у цьому місті. Видавництво „Свобода” з „Веселкою” та їх друкарня теж незабаром перенесуться до цього нового будинку. УНСоюз придбає нові друкарські машини. Тоді і „Свобода” і „Веселка” будуть ще гарніші й цікавіші. Варто й те пам’ятати, що діти, які цього року забезпечаться в УНСоюзі, отримуватимуть „Веселку” цілий рік безплатно. І, взагалі, не повинно бути ні одної української дитини до 14-го року життя, яка не була б читачем „Веселки”!

„Веселка” не є першою донею мами „Свободи”. Під час 1-ої світової війни, в роки 1914-1918 друкувався при „Свободі” дитячий журнал

„Цвітка”, але тоді українських дітей було в Америці ще не так багато й не всі вони мали нагоду навчатись читати по-українськи. Зрештою, по війні вони могли діставати й діставали дитячі журнали з України — „Світ Дитини”, „Дзвіночок”, „Наш Приятель” та інші. Отож, „Цвітка”, на жаль, зів’яла, перестала виходити.

Можна сказати, що „Веселка” є також одним із родів забезпечення, який дає Український Народний Союз українцям в Америці і скрізь у вільнім світі: щоб їх діти не забули свого рідного народу і зберегли знання його мови, історії та культури, бо ці знання збагачують їхній дух, розум і роблять їх кращими громадянами країн, де вони живуть.

ВЕСЕЛКА

(Початкова строфка вірша „Наш журнал” у першому числі „Веселки” за вересень 1954 р.)

**По бурі, по зливів веселка на хмарі —
І діти щасливі біжать на поріг:
„Веселка! Веселка!” — І з радістю
[впарі
Лунає дитячий захоплений сміх...**

ГОСПОДАРНІ ЗВІРИКИ

Не дармуйте, звірики, не дармуйте,
Щоб було що взимку їсти, заготуйте!

Виберіться, вивірні, по горішки,
Щоб взимі не голодали ані трішки.

Ти, їначку, яблука носиш в хатку?
Матимеш взимі узвару подостатком.

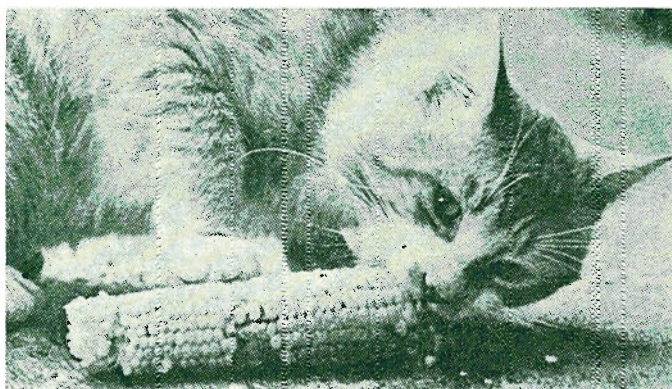
Як це все сховасте у коморі,
То зима вас не злякає в пісі-борі.

А сусіди – зайчини, писи, сарни –
Всі вам снажуть, що ви звірі
[господарні.

КІТ – КУКУРУДЗОЇД

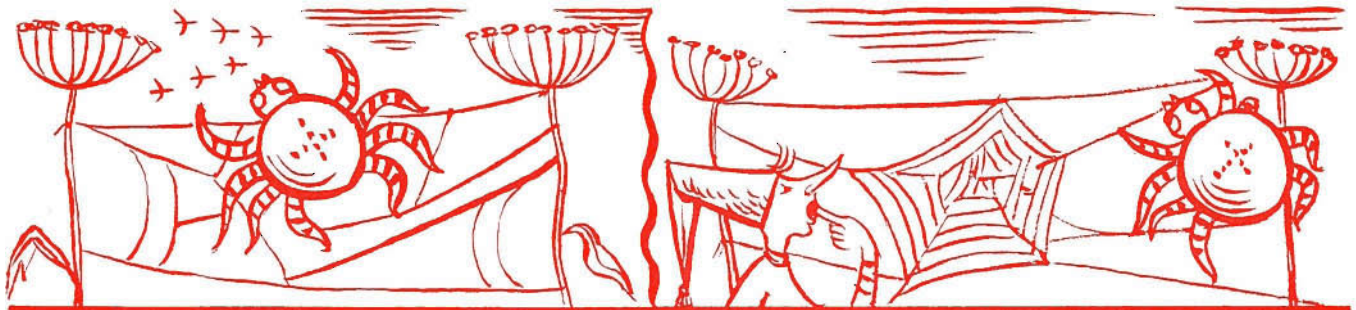
У мене є сестричка Жіжа
І братік є — Гринько,
Для них щонайсмачніша їжа —
То тепле молоко.

Та молочко, маленькі друзі —
Це страва не моя,
Я маю смак до кукурудзи —
Не вірите? Ось я!

Р. З.

ГОЦА ДРАЛА

Павучок з ниточок
Виткав килим-лігачок.

Виткав килим-лігачок
Із тоненьких ниточок.

— Гей, чи хочеш, гноме-брате,
В світ зі мною мандрувати?

Гномик довго не гадав,
Речі в торбу поскладав.

Ходачки узув на ноги;
— Я готовий до дороги!

Попрощатися прийшла
Вся громада лісова.

Гоца каже: — Брате-гноме,
А куди ж ти їдеш з дому?

Чи не жив ти тут, між нами,
Веселецько, як у мами?

Чи тобі не жалко друзів,
Що липаєш їх у тузі?

Гном заплакав: — Справді, Гоцо,
Йти у світ — чого і пощо?

Ні, нізащо, я не кину
Ліс, і друзів, і хатину!

Ліс шумів і веселився:
Гномик з друзями лишився.

У СТОЛІТНІ РОКОВИНИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Цього року відзначаємо століття з дня заснування Наукового Товариства імени Шевченка (в скороченні НТШ). Чому саме відзначаємо ці роковини і які заслуги має НТШ перед українським народом і всесвітньою наукою?

Після того, як у 2-ій половині XVIII століття перестала існувати Козаччина — збройна сила України, Україна опинилась у дуже прикрім та важкім становищі. Її територія була загарбана різними займанцями. Одні хотіли переробити український нарід на москалів, інші — на поляків, а бодай почасти на румунів чи угорців. Шлях до цього вів через занепад української культури й науки.

На східніх землях України, захоплених москалями, заборонено українською мовою видавати книжки, вчити в школах, виголошувати проповіді в церквах та всякі прилюдні промови. В усіх цих випадках можна було вживати тільки московської мови.

На тій частині західніх земель України, що тоді належали до Австро-Угорської монархії, верховодили поляки. Вони не хотіли дозволити українцям розвивати власну науку й культуру. На Буковині верховодили румуни й зайшли німці, а на Закарпатті — угорці (мадяри). Панування займанців причинилося до того, що український нарід почав потопати в духовій темряві.

Але милостивий Бог послав Україні таких людей, як Маркіян Шашкевич, Тарас Шевченко, Юрій Федькович, які своїми палкими закликами почали будити рідний нарід до нового життя. Настав 1848 рік, названий в історії „весною народів”, бо тоді різні народи в Європі стали визволятися з-під твердої руки деспотичних цесарів і королів, здобуваючи собі більше культурних і політичних прав. Австрійський уряд, заляканий розрухами, був примушений проголосити нову державну конституцію і скасував панщину, обіцяючи підлеглим собі народам більше свободи.

Під впливом писань Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка та кількох інших письменників українці під Австрією почали також боротися за свої права. У 1868 р. засновано у Львові товариство „Просвіта”, яке ширило освіту не тільки в тій частині Західньої України, що звалася Галичиною, але й на інших землях нашої Батьківщини.

Однак, освіта серед народу не може розвиватися без справжньої науки. Тому в 1873 р. засновано у Львові Товариство ім. Тараса Шевченка,

Будинок НТШ при вулиці Чарнецького у Львові. Тут приміщувалася бібліотека, два музеї, біора й друкарня.

яке незабаром змінило статут і назву на Наукове Товариство імени Тараса Шевченка. До цього товариства належали й піддержували його своїми грошми також свідоміші українці зі східніх земель України, поневолених Московщиною-Росією. Там тоді не вільно було засновувати ніяких українських товариств.

До НТШ мали право належати лише учені-науковці. Вони поставили собі за мету писати й друкувати наукові книжки з української історії і культури, а також з літератури, мови, природознавства, математики, медицини. В цих книжках доказувано, що український нарід має свою власну давню культуру, що він ні в чому не гірший від інших народів і повинен мати такі самі права, як інші державні народи, бо і в нього була своя велика держава і був він взором для інших народів.

НТШ придбало у Львові просторий будинок і примістило в ньому велику бібліотеку, архів і музей. У бібліотеці збирали українські книжки, а

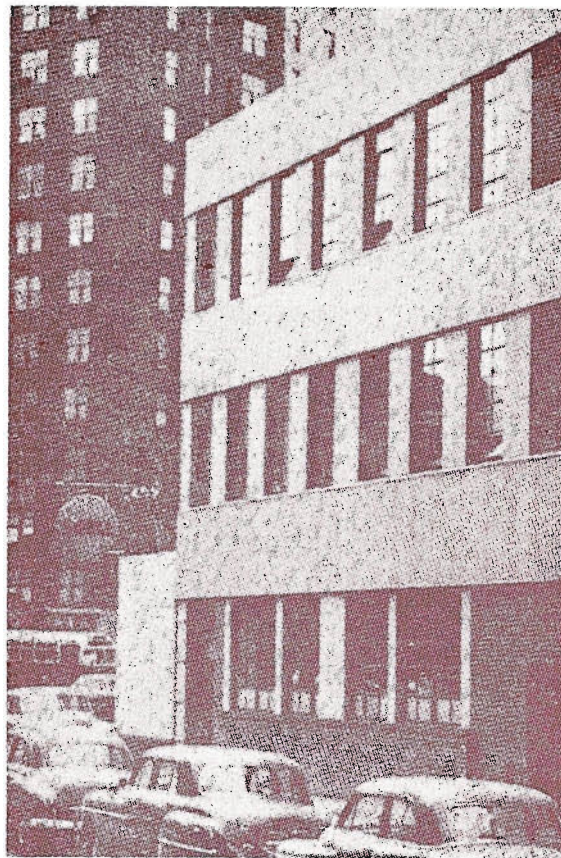
Будинок „Просвіти” у Львові. У цьому будинку приміщувалася книгарня НТШ.

також видання чужими мовами про українські справи. В архіві зберігали старовинні рукописні книги й першодруки та давні документи, що допомагали краще ознайомлюватися з нашим минулим та нашою культурою. В музеї були різні мистецькі твори та предмети з минулих часів.

НТШ існувало у Львові 66 років. Найбільше заслужились у ньому такі вчені, як Михайло Грушевський, Олександр Барвінський, Іван Франко, Омелян Огоновський, Степан Смаль-Стоцький, а поруч них чимало інших визначних людей. Членом НТШ був також митрополит Андрей Шептицький і теперішній Верховний Архієпископ, митрополит Йосиф Сліпий. Так було до 1939 року, до початку Другої світової війни. У вересні того року Львів захопила московсько-большевицька армія. Большевики негайно взялися громити українську науку, заарештували й вивезли на Сибір багато членів НТШ, а бібліотеку, архів і музей переробили по-своєму, багато книжок, документів і предметів забрали або знищили. НТШ перестало діяти. Німці, що незабаром зайняли Львів (1941-1944), теж не дозволили його відновити. Здавалося, що це наукове товариство пропало зовсім. Але так не сталося.

Деякі члени НТШ опинилися на Заході, в країнах вільного світу. Вони розуміли, що наукової праці, яка провадилась на рідних землях, припиняти не можна. Як закінчилася Друга світова війна, наші вчені, що поселилися в різних вільних країнах, почали думати про відновлення перерваної наукової роботи. Вони залучили до співпраці молодших науковців і zorganizували НТШ у вільних країнах західного світу — З'єднаних Штатах Америки, Канаді, Австралії та в деяких країнах Європи. В кожній з цих країн створено окремі відділи цього товариства, а разом вони становлять одно Наукове Товариство імени Шевченка, яке продовжує ту важливу працю, що її розпочато у Львові сто років тому. Ця праця поширюється і поглиблюється з кожним роком. Коли за 66 років, тобто від 1873 до 1939 р. НТШ видало 1172 томи наукових творів, то в країнах поза рідною землею, де українців розмірно небагато, видало дотепер 160 томів наукових творів.

Тепер, коли минає 100 років невсипущої праці наших визначних науковців, увесь український нарід схилиє голову перед цими заслуженими людьми. Молодь, між якою є напевно дуже здібні юнаки й дівчата, повинна старатись досягнути високу освіту, наукові ступені й працювати на науковім полі для слави свого народу. Їх завдан-

Будинок НТШ в Нью Йорку.

ня — сказати світові правду про український нарід, показати йому його справжню культуру й доказати, що йому, як і іншим народам, належать такі самі права на вільне життя.

Пояснення-словничок: Територія — простір землі з певними границями, наприклад, територія міста, держави; займа́нці — загарбники, окупанти, вороги, що займають силою чужу територію (invaders, usurpers); ве́рховодити — to domineer; деспотичний — властивий деспотові-тиранові, що свавільно (wilfully) і жорстоко виконує необмежену владу над народом; ро́зрух — заколот, бунт (rebellion); панщина або кріпацтво (compulsory service for a landlord); громи́ти — руйнувати (to destroy, to smash); невси́пущий — безперервний, працьовитий.

ПТАХИ-СТОРОЖІ

Забіяка струсь добре охороняє овечі отари в Африці. Але він не єдиний із птахів на сторожовій службі у людей. Його австралійський родич, птах ему, теж попав на посаду сторожа до овець. Правда, він дуже мирний птах і сам з напасниками не б'ється, а пасеться спокійно біля отари та поглядає, чи не видно де хижак. Як тільки побачить щось підозріле, зразу дає знати про це пастухам.

В Африці є ще один сторож-птах, так званий скрегар. Цей птах долосє на гризунів та змії, і сільські господарі приручають його, щоб стеріг їхні курники.

М. Д.

ЛИСИЧКА СЕСТРИЧКА

16. ПАСТКА

Непомітно промайнуло літо, настала осінь. Сонце більше ховалось у хмарах, ніж гріло. Ішли дощі та й похолодніло. Птиці полетіли у вирій, звірі поховались у теплі сховки. Лисиці не раз доводилося голодувати разом з дітьми. Діти ставали все більші, все більше потребували їсти, але не могли ще самі на їжу розжитися, скільки було треба. Матері все тяжче ставало їх годувати. Що принесе було — вмиль розірвуть і знов їсти просять. Сама не їсть, а їм носить, та все мало. Раз вона цілісінький день нічого не їла, крім яблук в якомусь садку. Аж надвечір побігла шукати чогось поживнішого.

Біля річки паслась отара. Хотіла була лисиця взяти ягнятко, та не посміла, бо вже якось доводилося їй за це покуштувати рогів. Краще помандрувати на село та впіймати півня або курку, може ніхто не вгляне. От і побігла.

Біжить та й біжить, коли дивиться, аж на гілці висить здоровий шматок м'яса. Добре знає лисиця, що тут непевно, бо з якої ж речі має воно висіти в лісі? А їсти хочеться, аж шкура болить! До села ще далеко. Довго вона крутилась коло

дерева та все поглядала на принадний шматок м'яса. Нарешті голод переміг усю її обережність, запоморочив її розум. Таки не втерпіла, підскочила, щоб ухопити м'ясо, та й попала лапою в силіце.

Була тяжко голодна і, хоч боліла нога, м'ясо таки з'їла. Покріпилася та й почала роздумувати. На всі способи пускалася бідна, щоб вирвати лапу, та ба — міцно її схопили залізні пруті. Бачить, що втекти може тільки позбувшись ноги, а ждати довше годі, бо прийде людина, і життя тоді позбудешся. Повагалася трохи, шарпнула зубами й відгризла лапу.

Аж загавкала з болу. Лис — мовчазний звір, наче німий, і лиш з дітьми гарчить потихеньки. Коли ж трапиться якенебудь лихо, голод страшенний або тяжка рана примушує його обізватись, тоді він гавкає, наче собака, коротко та уривчасто.

Стала зализувати рану на нозі й затирати травною та піском, щоб не йшла кров. Бігти додому із закривавленою лапою боялася. Вона добре розуміла, що її діти — хижі звірі і, як побачать кров та ще й голодні, то все забудуть і на матір рідну можуть кинутись і роздерти. Таке вже буває у

звірячому світі: коли побачать де кров, то найближчу рідню загризають. Тож кілька день ждала лисиця, поки загоїться рана. Та поки на трьох ногах не звикне бігати, то до дітей не відважувалася йти. Але серце її боліло за ними: як вони там без неї бідують.

17. БЕЗ МАТЕРІ

А лисенятам справді тяжко доводилося без матері. Того вечора, як мати покинула їх, довго вони ждали її та жалісно пищали з голоду. Настав ранок, а її все не було. Виголоднівши, пішли самі шукати їжі. Найперше кинулися до рова мишей ловити. То були найлегші лови. Але пожива з миші не велика. Та скоро вони всіх мишей розігнали, й ті поховались геть у нори. Почали тоді лисенята пригадувати всі штуки, на які пускалася їх мати, але хитрувати так, як вона, ще не були здатні. Ще не скінчили докраю всієї лисячої науки під проводом матері.

На другий день і ще через кілька день так само не було матері. Добича з-під самого носа втікала. Тільки неметкі жабки, слимаки та ще гриби й ягоди — ото й була вся їхня їжа. А то ще й лиха набралися, натрапивши на їжака; до крові покололи свої мордочки, а з їжаком так і не справились. Тільки одна спритна Лисичка-Сестричка знаходила собі поживу та й то не доскоchu. Інші ж лисенята дуже голодували та скимліли, забившись у нору та матері свої дожидаючи.

А одна необережна лисичка, шукаючи їжі, відійшла далеко від дому й попала в зуби вовкові. Тільки писк її почула рідня та й по тім догадалася, що не стало в неї ще й сестрички. Осталось лише троє лисенят.

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: На їжу розжитися — роздобути їжу; отара — flock, herd; запаморочити — затемнити, притъмити (to dizzy); сильце — пастка (trap); скимліти — скавуліти, скавучати, жалісно пищати (to whine, howl, yelp).

Галина ЧОРНОБИЦЬКА

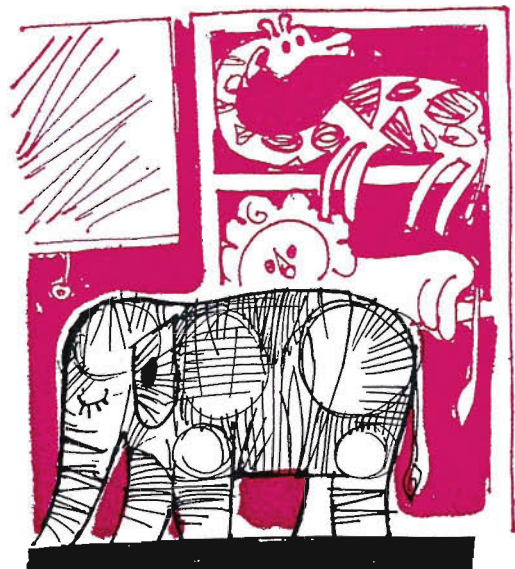
СЛОНИК

Ілюстрація ЮРІЯ КОЗАКА

На столі стоїть мій слоник.
У вікні спущу заслону,
щоб заснув маленький слон,
щоб йому приснився сон:

про дерева великанські,
і про джунглі африканські,
про пустелі, про ліси,
про левині голоси

і про ту рябу жирафу,
що сховали ми у шафу.

ПОЛЬОВА МИША

Не раз по полях, далеко від села чи міста, діти бачили мишей. Було цікаво, чим живляться ці маленькі звірятка взимі, коли сніг укриває землю.

Одного ранку, пізно восени, Івась поїхав з батьком у поле орати. Всюди було пусто, тільки де-не-де паслися корови й вівці. Погода була гарна: бліде сонце висіло над Карпатами, а під ним блищав Прут, що гнав свої води до далекого Дунаю.

Івась розглядався, а батько тим часом запряг коней до плуга. Потім Івась поміг батькові — погнав коней, щоб заорати перші борозни. Коли вже заборознили, коні стали самі ходити борознами, їх не треба було поганяти. Щоб не нудьгувати, Івась ходив борозною за плугом і придивлявся, як оре плуг, як перекидає чорні скиби землі.

В одному місці з-під скиби показалося мишаче лігво. З нього вискочили дві перелякані миші й почали втікати. Івась кинувся ловити.

— Лови за спину, бо миша може вкусити! — закричав батько.

Івась був меткий хлопчина. Не всім це вдається, але йому вдалося спіймати швидко мишу за спинку. Поставив її на межі на широкий камінь і став оглядати. Ще ніколи досі не бачив польової миші. Вона була трохи інакша, як домашня — темніша, тоненька, на довгих лапках, мала великі вуха, довгого хвоста та ротика, похожего на свиняче рильце.

Приглянувшись з усіх боків, Івась пустив мишу на волю. Злякана, вона побігла, а потім зупинилась і стала дибки, мов заєць.

Івась засміявся, бо ще ніколи не бачив, щоб миша ставала дибки, як заєць.

— Вона дякує мені! — пожартував.

Опісля розгорнув землю над лігвом. То було

справжнє мишаче мешкання. Найближче входу була чистенька кімнатка.

— То певно спальня! — засміявся Івась.

З цієї кімнати був прохід до іншої кімнати. Тут було повно всякої поживи — збіжжя, бурячків, сухих диких яблук, грушок, зерен сливок тощо.

— Це харчова комора. Тепер уже знаю, чим миші харчуються взимі.

Розгорнув третю кімнатку. Тут були лише суші пачички та лушпина з якихось зернят.

— Це певно смітник, — подумав Івась.

З цієї кімнатки вела нора на поверхню землі — певно для втечі в разі небезпеки.

— Ну, чого ти навчився? — запитав батько, виоравши за той час чергову борозну.

— Я бачив мишаче мешкання. Думаю, що, коли надходить зима, польові миші збирають усе їстівне і складають у своїм лігві. Це їх пожива до весни.

— Так, — potwierдив батько. — Ти вгадав.

— А що вони п'ють? — допитувався хлопець.

— Коли польова миша хоче пити, вона вилазить з нори попід сніг або й на сніг. Часом буває відлига, сніг тане і обертається на краплинки води. Лиси знають це і чигають на мишей біля виходу з нори. Не одна необережна мишка заплатила за це своїм життям. Так само полюють на польових мишок ворони.

Івась вернувся додому багатший на ще один досвід з життя природи.

Пояснення-словничок: борозна — furrow, рівчак, що його виорює плуг під час оранки (ploughing); виорана плугом земля в борозні зветься скиба (cob, cloth, flake); заборознити — виорати першу борозну або борозни: нудьгувати — to be bored; лігво — lair, den, тут: нора, поширена в окремі комірчки; спина — spine, back; рильце — small snout; харчова комора — granary; їстівний — edible; відлига — thaw.

РОЗГАДАЙМО!

ХРЕСТИКІВКА

(Уклав О. Цукорник)

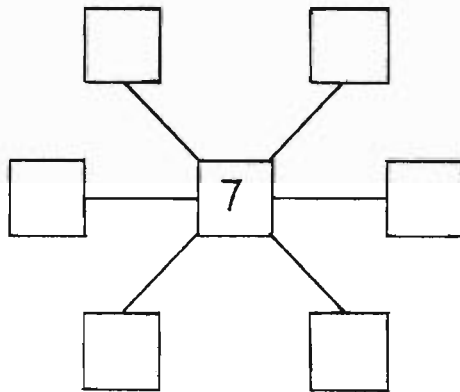
Х О З А	домашня тварина або й дика звірина
Р х Б И	живуть у воді
К А х Н	син Адама й Еви
С П І х	ритмічний звук людського голосу

Букви на місці хрестиків дадуть назву столиці України.

ЧИСЛОВА ЗАГАДКА

У вільні квадрати впишіть числа від 1 до 6 так, щоб сума у кожному ряді разом із вписаною вже сімкою давала 14.

ЛОГОГРИФИ

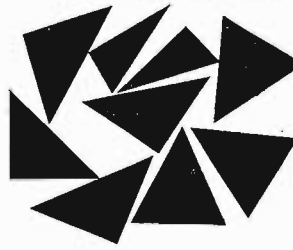
- Птиця я, мене ти знаєш,
Ось подумай — відгадаєш;
А як букву ще додати —
Можна речення складати.
- Не знайти без мене ходу
Через прірву, через воду.
З „о” я зовсім інше слово,
Житло людям дати готове.

МОНОГРАМА

Коли я з „в” — тіло покриваю,
Коли я з „к” — у полі виростаю.

ЗВИЧАЙНИЙ СОБІ... КВАДРАТ

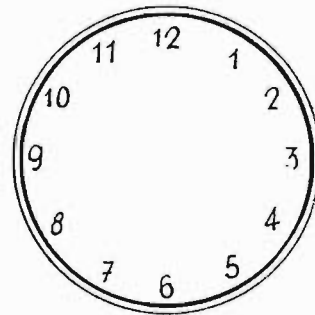

З цих кусків спробуйте скласти квадрат. Як бачите, завдання не таке то й легке, бо сім більших і два менші куски мусять бути точно допасовані, щоб вийшов квадрат.

ЯК ПОДІЛИТИ?

Ось тут верх годинника — на ньому 12 годин. Спробуйте поділити числа на три частини двома простими лініями так, щоб суми годин у кожній частині були рівні.

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

(Уклав О. Цукорник)

-----	чоловіче ім'я
-----	наземна височина
-----	могутня хижа птиця
-----	частина плуга

ВЕРЕСЕНЬ 1973: ДОПОВНІТЬ СЛОВА: листочки, квіточки, віночки, колосочки, біблія. **РЕБУСИКИ:** Наталка, підлога, нажива, піддашши, принада, Надвірна, нагода, підстава, підсумок, напитек, канала, накривало. **ЗАПИТАННЯ ЮНИМ ПРИРОДОЗНАВЦЯМ:** 1) Ведмідь. 2) Хвіст допомагає лисиці бігти, робити круті повороти, це наче її кермо. 3) Ні. 4) Вивірка. 5) Деякі гинуть від першого холоду, деякі перезимовують під корою. 6) Щоб вітер ніс насіння на далекі віддалі. 7) Так. Вміють також поринати. 8) Ні. **ЗАГАДКА Л. ГЛІБОВА:** Не вгадали ви? Ото! Та ж ц и б у л я, більш ніхто!

ХТО ЯК СПИТЬ

Хлібороб: На селі ми йдемо спати разом з курми.
Міський хлопець: Ов, а ми радше спимо у власному ліжку.

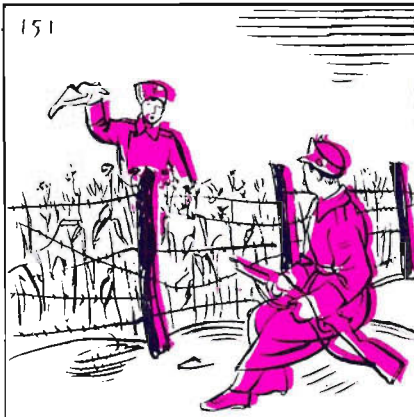
БОГДАН-СИЧОВИЙ СТІЛЕЦЬ

ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE BOHDAN-SICHOVY STRILETS

РОЗДІЛ XI: З КАРПАТ НАД ДНІПРО

CHAPTER XI: FROM THE CARPATHIANS TO THE DNIEPER

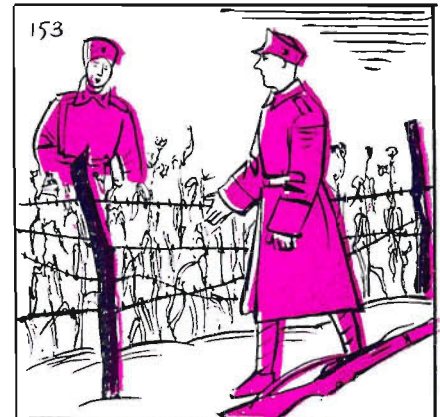
Коли Богдан вартував біля дротів, з-між бур'янів виповз солдат з білою хустиною в руці.

Bohdan was standing guard near the wire fence when a soldier appeared from behind the bushes, holding a white handkerchief in his hand.

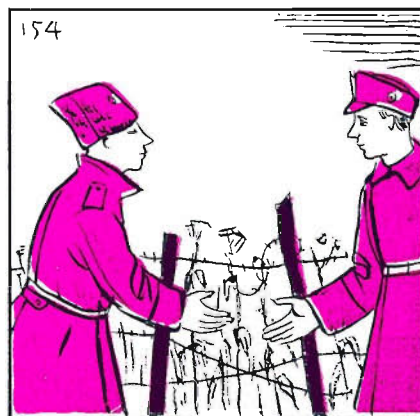
— Не стріляй! — крикнув солдат. — Цар, що зробив нас ворогами, вже зрікся престола.

"Don't shoot!" — yelled the soldier. "The tsar who made enemies of us has already abdicated."

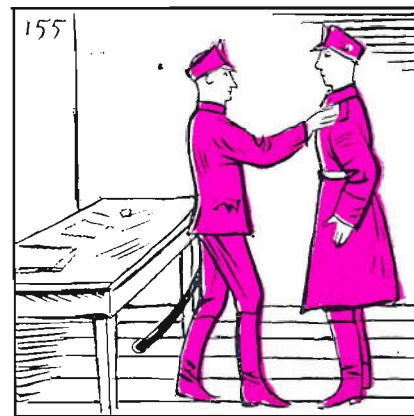
— Якщо так, то проведи мене... проведи нас в запілля російської армії! — відповів Богдан.

"In that case take us behind the lines of the Russian army," said Bohdan.

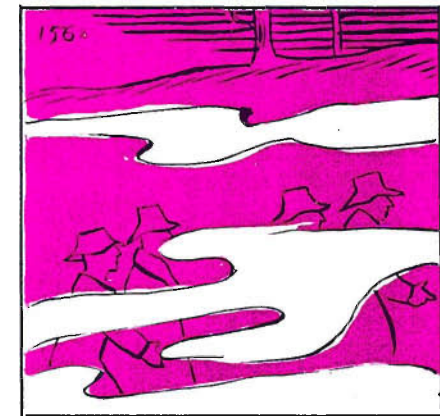
— Я знаю: ти з тих стрільців, що борються за Україну. Я також українець — з-під Полтави. Хочеш — проведу!

"I know, you're one of those Riflemen who fight for Ukraine. I am also a Ukrainian—from Poltava. If you want, I'll take you there."

Увечері Богдан дістав у команді сотні дозвіл перейти з друзями в запілля російського бойового фронту.

That night Bohdan secured permission from the company to take his friends behind the Russian front lines.

Удосвіта Богдан і його друзі, перебрані за селян, прокралися ярмом у село.

In the morning Bohdan and his friends, disguised as villagers, sneaked into the village.

(Продовження буде)

(To be continued)